

na tesnem liki sardele, in potem pridejo še razni kritikastri, ki vpijejo, da učiteljstvo ne stori nič itd.

Menda bi bilo pač odveč, ako bi hoteli primerjati gorečo ljubezen naše preskrbne c. kr. oblasti, ki jo goji napram slovenski deci v Trstu, Gorici in na Koroškem.

Tržaško ljudsko šolsko vprašanje bo menda — menda pravimo — rešeno obenem z volilno reformo, zakaj oni — tajinstveni kompromis, se stoječ iz samih taktičnih potez, sklenjen med „Slov. ljudsko stranko“ — ki ji načeluje mož, kateremu je sedanje ljudsko šolstvo prokletstvo za slovenski narod — kumovala sta mu tudi odlična sokoliča Spinčič et Gregorčič — in med laško kamoro, ima za podlago dovoljenje in ustanovljenje toliko slovenskih ljudskih šol v Trstu, kolikor jih bodo hoteli slovenski starši.

Enaka usoda čaka goriško ljudsko šolstvo. „Šolski dom“ bo lahko izročal vse njemu došle darove „Družbi sv. Cirila in Metoda“, in naši pomlajeni družbi se odpre s tem nov vir dohodkov. In kakor preklinjamo sedaj izdajice istrskih in goriških Slovanov ter koroških Slovencev, tako bomo še blagoslavljali mojstrske poteze vrlih zastopnikov „Slovenske ljudske stranke“!

In kaj naj rečemo o koroških Slovencih? — Menda jih je nad 68.000, a imajo po uradni statistiki samo 3 slovenske in 83 utrakvističnih ljudskih šol. A kake so te utrakvistične šole, o tem nas najbolj pouči c. kr. učiteljsiše v Celoveu.

Upamo, da se bodeta v Ljubljani obe stranki, t. j. klerikalna in liberalna, našli meseca septembra t. l. na skupnem delu, namreč pri agitaciji proti ljubljanskim nemškim šolam. — Toplo jima priporočamo, da napravijo nekaj skupnih javnih shodov s programom: „V ljudske šole se sprejemajo le taki otroci, ki so zmožni dotičnega učnega jezika!“

## Novi šolski in učni red.

Pri „Zavezini“ skupščini v Šoštanjju poročal tovariš Janko Likar.

(Konec.)

### III. Klasificiranje.

Za klasificiranje нравnosti imamo petero redov: 1. lobenswert, 2. befriedigend, 3. entsprechend, 4. minder entsprechend, 5. nicht entsprechend. Za pridnost: 1. ausdauernd, 2. befriedigend, 3. hinreichend, 4. ungleichmäßig, 5. gering. Za napredek: 1. sehr gut, 2. gut, 3. genügend, 4. kaumgenügend, 5. nichtgenügend. Za vnanjo obliko: 1. sehr gefällig, 2. gefällig, 3. mindergefällig, 4. nicht gefällig, 5. nachlässig. Obžalovati je, da moramo — kakor dosedaj — tudi nadalje še klasificirati štirikrat na leto. To je nepotrebno in brez pomena; v prvem šolskem letu prvega četrtletja pa celo nemogoče. Če dobiš v svoj razred 50—60 učencev, jih ne spoznaš dobro v 2½ mesecih. Dostikrat se motiš o njih zmožnostih — in klasificiraš v prvem četrtletju preugodno ali pa krivično. Tudi v višjih razredih je zaradi obilice predmetov težko se prepričati natanko, koliko znajo posamezni učenci. Poleg vsega tega pa v večini ne dosežajo šolska naznanila svojega namena, ker se pretežna večina našega prebivalstva ne briga zanje. Zadoščalo bi torej popolnoma, ako bi dajali šolska naznanila le dvakrat v letu, kvečjemu trikrat. Starši, ki se zanimajo za napredek svojih otrok, pa itak prihajajo osebno k učitelju, kar je veliko večjega pomena, ker se da ob tej priliki z njimi obravnavati tudi še druge

stvari, ki so važne za odgojo otrok. V zunanji obliki se je uvedla ta izprememba, da se odslej tiskajo tudi šolska naznanila na papir, ki ima vtisnjen cesarskega orla, kakršen papir se je rabil dosedaj za izpustnice.

### IV. O dolžnostih in pravicah učiteljstva.

Menim, da ni nobenega izmed nas, ki bi bil pričakoval od tega dela novega šolskega in učnega reda bogve kaj novega. Dolžnosti — teh je mnogo — pravic malo! Predolgo bi bilo, ako bi hotel naštetiti vse to, kar mora učitelj izvrševati. Očrtajmo en dan iz učiteljskega življenja po naših paragrafi: Zjutraj ob 7. uri šolska maša, na to pouk. Če ne trpi pouk do dvanajstih, utaknimo tu notri izlet pod milo nebo, (§ 76., al. 3.) Za kosilo imej učitelj nadzorovanje otrok, ki smejo ostati čez opoldan v šolski sobi (§ 59, al. 3.); ali pa nadzoruj in strezi otrokom v šolski kuhinji. Popoldne šola, po šoli kmetijski pouk, po kmetijskem pouku korigiranje nalog, po korigiranju nalog uporabi vsaj eno uro za lastno naobrazbo (§ 121., al. 4.); po „naobrazbi“ reši došle uradne dopise, potem spiši dnevnik za prihodnji dan in se pripravi za pouk. To ti trpi pozno v noč, pa učitelj še ni gotov; še mnogo, mnogo drugega je, kar ima izpolniti in storiti. O, dela se učiteljstvu ne manjka, da bi pa za to svoje delo dobival primerno plačo — to jim je stranska stvar! Pač jih pa jako skrbi, da ne bi zaslužil učitelj kak krajcar kje posebej. § 126. prepoveduje takozvane posebne ure, ki so dosedaj donašale tuintam učitelju kako kronico, in § 127. skrbi pa še bolj za nas! Ta pa prepoveduje celo jemati daril od šolskih otrok ali njih staršev! No, daril v denarjih — teh se lahko vbranim, ker — jih nam nihče ne ponuja. Če bi mi pa koncem leta dal oče otroka petdesetak zato, ker sem se vse leto trudil z njim, bi bil nespameten, ako bi ga ne vzel; saj vzamejo drugi gospodje, ki so malo več kakor jaz, še več kakor petdesetak. Krut pa je celo ta paragraf glede drugih neznatnih daril, ki prihajajo iz najboljših namenov. Babica mi je prinesla krožnik jagod, „zato ker se „matrajo“ z našim Janezkom; sama sem jih nabrala“ — s tresočo roko in veselega, smehljajočega obraza mi je ponudila s trudom nabrani sad. In jaz sem jih vzel in vzel bi jih še sto in stokrat, pa naj pravi paragraf, kar hoče. Jaz ne bi mogel ženice razžaliti, jaz ne bi mogel reči: „Mati, § 127. pravi, da ne smem daril jemati, pojdite in nesite jagode nazaj!“ — Prav taka je, če ti prinese kdo košarico sadja! Učiteljstvo pač samo najbolje ve, kdaj pride dar iz hvaležnosti, kdaj pa iz sebičnih namenov; v zadnjem slučaju bo vsak učitelj odločno odklonil vsak dar, če bi tudi § 127. ne bilo. Nepotreben je tedaj ta paragraf.

Razen nepotrebnih paragrafov jih je nekaj tudi konfuznih. Najbolj konfuzen se mi vidi § 107: „Personen, die sich weder mit dem Reifezeugnisse noch mit dem Lehrbefähigungszeugnis ausweisen vermögen, dürfen an öffentlichen Volksschulen nicht verwendet werden“.

To je dobro in pametno! Toda ta paragraf še ni končan; glasi se namreč dalje: „Wenn jedoch für eine erledigte Lehrstelle keine geprüfte Lehrkraft zur Verfügung steht, kann die Landesschulbehörde ausnahmsweise die Verwendung einer Aushilfskraft erlauben“. Prej kategoričen „dürfen nicht“ — no, sedaj se da pa malo „zglihati“: können auch . . .

Pa dobro; nekaj protislovja je tu, pa naj bo! Toda, če berete dalje: „Mit dem Lehrbefähigungszeugnis ausgestattete Personen, die seit mehr als drei Jahren weder an einer öffentlichen Volksschule noch an einer mit dem Öffentlichkeitsrecht ausgestatteten Privatvolksschule gewirkt haben, dürfen an einer öffentlichen Volksschule erst nach neuerlicher

Ablegung der Lehrbefähigungsprüfung oder nach Erwirkung der im § 40, Absatz 2, des Reichsvolksschulgesetzes vorgesehenen Dispens definitiv angestellt werden" — Če torej to beremo, pa vidimo, da se ne smejo nastaviti definitivno tudi učitelji, oziroma učiteljice ne, ki imajo zrelostni in usposobljenostni izpit. Zgoraj pa pravi ravno isti paragraf, da se smejo nastavljeni tudi taki, ki nimajo niti prvega niti drugega. Takih protislovij je še mnogo v tem šolskem in učnem redu, vobče se pa odlikuje s svojo neodločnostjo. Izrazov — „können auch“ — „in der Regel“ — „nach Tunlichkeit“ — „wo möglich“ — „regelmäßig“ itd. kar mrgoli. Pa prepozno je, da bi se natančneje bavili s tem; predolgo sem že izkušal vašo potrpežljivost — ura gre na polnoč — zato končam.

## Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje)

### Učni načrt za risanje v osemrazredni ljudski šoli.

#### A. Smoter.

Risanje naj goji čut za barvo in obliko na predmetih, ki obdajajo učence, in zmožnost, da more te predmete opazovati in jih preprosto izražati. (Glej zgoraj!)

#### B. Snov.

#### 1. šolsko leto.

##### Naloga.

Učenci naj opazujejo preproste predmete iz svojega obzorja in naj jih rišejo po spominu šematiško.

##### Zgledi.

- Analiza duševnega obzorja. Izbiranje materiala, naslanjaje se na snov iz nazornega nauka. (Pismo, okno, knjiga, miza, tabla itd.)
- Predvaje (prostolehtne vaje) za risanje in pisanje, naslanjaje se na predmete in pojave v navadnem življenju.
- Ilustracije berilom, prizorom iz vsakdanjega življenja itd. Materijal: Oglje, ovojni papir, svinčnik št. 1, barvnik, cunjica, podlaga (lepenka ali stojalce), priponke.

#### 2. šolsko leto.

##### Naloga.

Učenci naj opazujejo karakteristične predmete, s katerih abstrahirajo oblike za prostolehtne vaje, ki se tu sistematiško goje (Osnovne oblike, naravne oblike, kombinacije). Izrezovanje, risanje po spominu, ilustriranje.

##### Zgledi.

Sliva, pakrožnica, eliptičen list (šematiško), limona, skledica, želod, paleta, repa, sod, ogledalo, klobasa, zemlja; krogla, jabolko, črešnja, balončki, čutarica, ročke, mačka, luna; jajce, hruška, kokoš, muf, jagoda, ključalica; lahke kombinacije itd. Materijal: kakor v 1. šol letu; oblika risb večja.

#### 3. šolsko leto.

##### Naloga.

Učenci naj opazujejo razne okrogle in voglate predmete v lahkih l-zah in naj jih rišejo po neposrednjem naziranju kot barvne in prostolehtne vaje. Izrezovanje, kombiniranje. Opazovanje najenostavnejših perspektivnih pojavov, vaje v viziranju; preproste projekcijske risbe s svinčnikom in črtalom. Risanje po spominu, ilustriranje.

##### Zgledi.

- Barvne vaje: bel klopčič, žoga, volnati klopčič (barven), balončki, jajca itd.

- Prostolehtne vaje: Ponavljanje elipse in kroga, zanjke osmice. Kombinacije.
- Nazorna perspektiva: krogla, jajce, palice, pletilne igle, kvarte, krožna plošča, svitilnično senčilo, kozarec, škatla, zvezek kuverta itd.
- Risanje z orodjem: krogla, valj, škatla (prizma) itd.
- Po spominu: Razni predmeti, ilustriranje (1 ura na mesec). Materijal: kakor v 1. šol. letu, akvarelne barve, dvojni čopič in bel krepkejši papir, merilo in šestilo. Vaje s suhim materialom v večji, barvne vaje v mali obliki.

#### 4. šolsko leto.

##### Naloga.

Risanje po predmetu stopa v ospredje (polagoma). Barvne, prostolehtne vaje, izrezovanje, kombinacije. Perspektivno risanje okroglih (enostavnih) teles; projekcijsko risanje; risanje na pamet (1 ura na mesec).

##### Zgledi.

- Prostolehtne vaje. Ponavljanje pakrožnice, krožnice in zanjke osmice, kombinacije teh osnovnih oblik. Naravni listi: krhlika, dren, bukev, trpotec, vrba, lovor, španski bezeg ali drugi lažji celorobni listi. — Uporaba teh listov v vrstitve in centrične ureditve.
- Proste vaje s čopičem: slikanje imenovanih listov po obliki in barvi, korenje, redkev itd.
- Perspektivne vaje: okrogle škatle, steklenice, cilindri za svitilnico (prizmatična škatla v najlažji in pozneje v težji leži — bezišče za predmetom na desni in levi strani).
- Projekcijsko risanje in izrezovanje mrež: prizma (4 stranična), kocka, tabla, miza, omara. (Omaljeno merilo 1:2, 1:10 itd.)
- Risanje po spominu: razni predmeti, ilustriranje. 1 ura na mesec. Materijal: Glej 1. šolsko leto; ovojni in risarski papir, barve, dvojni čopič, šestilo, merilo. Oblika risb: za prostolehtne vaje velika, za barvne naravna, za perspektivne in vse druge primerno omaljena. (Dalje.)

## Iz naše organizacije.

### Goriško.

**Vabilo** k izvanrednem obnem zboru goriškega okrajnega učiteljskega društva, ki bo v četrtek, dne 6. septembra 1906 ob 9. uri zjutraj v gornjem prostoru kavarne „Central“ v Goici. Dnevni red: I. Čitanje zapisnika zadnjega izvanrednega obnega zбора. II. Spremenitev društvenih pravil. III. Samopomoč. IV. Novi šolski in učni red. V. Razni predlogi. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

**Občni zbor Tolminskega učiteljskega društva** se vrši dne 7. septembra t. l. ob 2. uri popoldne v Tolminu s sledečim dnevnim redom: 1. pozdrav predsednika, 2. tajnikovo poročilo, 3. blagajnikovo poročilo, 4. volitev dveh računskih pregledovalcev, 5. nadaljna izobrazba učiteljice in njeno delo izven šole, poročila gđe. Pavšič, 6. razprava o društvenih podružnicah, 7. volitev društvenega odbora, 8. samostalni predlogi in nasveti. Ker je 7. septembra šolski dan, je dovolil c. kr. okr. šolski svet, da smejo udeleženci obč. zбора nadomestiti pouk dne 6. septembra. K obilni udeležbi vabi odbor.

## Vestnik.

**Iz „Učiteljske tiskarne“.** Vsem cenjenim šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, ki so naročili šolske tiskovine